

2017-10-09

TJÄNSTESKRIVELSE
Dnr SOCN 2017/126

Socialnämnden

Kundval som metod för konkurrensutsättning av insatsen familjebehandling och reviderade specifika auktorisationsvillkor för samma insats.

Förslag till beslut

1. Socialnämnden beslutar att tillämpa kundval enligt lagen om valfrihetsystem (LOV) för insatsen familjebehandling.
2. Socialnämnden antar förslag till reviderade specifika auktorisationsvillkor i kundvalet för familjebehandling. Villkoren gäller från och med 1 maj 2018 och tills vidare.

Sammanfattning

Nacka kommun har sedan 2014 två former av konkurrensutsättning för tillhandahållandet av insatsen familjebehandling. En uppföljning visar att olika former för konkurrensutsättning avseende insatsen familjebehandling kan leda till oönskade situationer som att familjer kan behöva byta anordnare under pågående behandling. Den sammantagna bedömningen är att Nacka kommun bör övergå till en form av konkurrensutsättning för insatsen familjebehandling. Kundvalssystem enligt lagen om valfrihetsystem (LOV) stämmer väl överens med Nacka kommuns vision om tilltro till individens egna förmåga och vilja att ta ansvar. Detta förslag innebär att Nacka kommun enbart tillhandahåller familjebehandling som kundval och därmed frångår att upphandla insatsen familjebehandling enligt lagen om offentlig upphandling (LOU). För att möjliggöra ett välfungerande kundval behöver kunskapen om rollen som vägledare inom kundvalssystemet stärkas inom myndigheten. Reglering av behandlingstid bör tas bort i auktorisationsvillkoren och istället regleras inom ramen för den enskildes biståndsbeslut.

Ärendet

Familjebehandling är en biståndsbedömd insats som beviljas till barn och unga som har behov av en förändring av familjens livssituation. Målet med familjebehandling är att ge

familjen redskap till att förändra dysfunktionella beteendemönster och vidmakthålla positiva förändringar.

Nacka kommun har kundval för insatsen familjebehandling sedan 2007. År 2014 upphandlades insatsen familjebehandling enligt lagen om offentlig upphandling. Detta skedde utifrån behov av längre behandlingstider än vad som regleras inom kundvalet. Idag finns följaktligen två former av konkurrensutsättning för insatsen. Om barnet/familjen blir beviljad familjebehandling med en omfattning av upp till fem timmar i veckan i max sex månader så ges insatsen inom ramen för kundval. Detta innebär att familjen själv har möjlighet att välja en anordnare inom kundvalssystemet. Om barnet/familjen beviljas familjebehandling i en omfattning av mer än fem timmar i veckan eller om familjebehandlingen beräknas pågå längre än sex månader så ges insatsen inom ramen för ramupphandlad familjebehandling.

Inom kundvalssystemet finns idag elva anordnare varav åtta är mindre eller enmansföretag. Inom ramupphandlad verksamhet finns sexton anordnare varav sex är mindre eller enmansföretag. Fem anordnare har avtal med Nacka kommun inom bägge kategorierna.

En uppföljning av Nacka kommuns nuvarande konkurrensutsättning avseende familjebehandling har gjorts. Grunden för uppföljningen var att antal kunder som beviljats familjebehandling inom kundvalssystemet minskat under 2016 samt att handläggare inom myndigheten framfört synpunkter kring svårigheter med två olika former för konkurrensutsättning avseende en insats. Syftet med uppföljningen var att ta fram ett underlag till socialnämnden kring utformningen av ramupphandlad familjebehandling respektive familjebehandling inom kundvalssystem. Uppföljning har skett genom att samla in erfarenheter och synpunkter från anordnare, kunder, handläggare och chefer inom barn och familjeenheten samt inköpsenheten i Nacka kommun samt politiken. Arbetet har inkluderat att undersöka orsaker till det minskade antalet kunder inom kundvalssystemet. Nedan presenteras en sammanställning av de viktigaste erfarenheterna som identifierats.

Möjliga orsaker till minskat antal kunder inom kundvalssystemet

- Antal komplexa ärenden som hanteras inom barn och familjeenheten har ökat.
- I vissa ärenden är det svårt att bedöma om familjebehandlingen kommer pågå längre än sex månader. Detta kan innebära att beslut fattas om familjebehandling enligt ramavtal för att inte riskera avbrott i insatsen.
- Myndigheten har inte arbetat tillräckligt aktivt med kundvalsfrågan inom området familjebehandling.

Erfarenheter av den nuvarande strukturen med både kundvalssystem och upphandling enligt LOU

- Fyra av fem kunder uppger att det är viktigt för dem att ha möjlighet att själv få välja anordnare. Två av fem kunder tyckte att det var ganska svårt att välja anordnare.

- Anordnare inom kundvalssystemet har liten erfarenhet av att bli valda av kunder. De tycker att det är en fördel att socialsekreterare matchar familjens behov med anordnarens kompetens.
- Anordnare anser att de viktigaste faktorerna för att kunna göra ett bra behandlingsarbete med familjer är tydliga uppdrag och ett bra samarbete med handläggarna inom myndigheten.
- Myndighetens erfarenhet är att det kan vara svårt för vissa familjer i kris att välja anordnare.
- Kunskapen om rollen som vägledare inom kundvalssystemet behöver stärkas inom myndigheten.
- Två olika former av konkurrensutsättning för samma insats kan leda till oönskade situationer. Det kan uppstå oklarhet kring vilket beslut som fattats och kring vilken ersättning som anordnaren ska fakturera. Det kan också medföra att familjer som beviljats insats inom kundvalet och bedöms vara i behov av fortsatt behandling efter sex månader behöver byta till en ny anordnare inom ramupphandlad verksamhet. Byte av anordnare kan vara problematiskt ur ett behandlingsperspektiv.

Slutsats

Nacka kommuns vision om tilltro till individens egna förmåga och vilja att ta ansvar stämmer väl överens med kundvalssystemet som en möjlig väg att öka den enskildes delaktighet och medbestämmande. Även inom en evidensbaserad praktik läggs fokus på att sammanfoga den enskildes erfarenhet och egna önskemål med forskning och den professionelles expertis. Den enskildes önskemål ska väga tungt vid val av insats, särskilt om det inte finns någon kunskap om den aktuella insatsen eller om studier visar svaga eller tvetydiga resultat. En individ som upplever en insats som relevant är mer engagerad i behandlingen och det ökar sannolikheten för att insatsen blir till hjälp. Detta ligger också på ett tydligt sätt i linje med kundvalssystemets uppbyggnad.

Både kundvalssystem enligt LOV och upphandling enligt LOU kan anses som lämpliga konkurrensutsättningsformer för insatsen familjebehandling. Det är dock problematiskt med två former av konkurrensutsättning för samma insats varför Nacka kommun bör övergå till en form av konkurrensutsättning.

En möjlig konsekvens av om Nacka kommun övergår till att enbart tillhandahålla kundvalssystem för insatsen familjebehandling kan vara att flera av de större anordnarna som idag är upphandlande enligt LOU av olika skäl väljer att inte gå med i kundvalet. Detta kan innebära en risk för att de befintliga anordnarna inom kundvalet inte har kapacitet att ta emot de familjer som beviljats insatsen vilket kan leda till köbildning. Det skulle också kunna innebära svårigheter att tillgodose behovet av stöd för de familjer som har behov av mer än en familjebehandlare, då flertalet av anordnarna inom kundvalet är enmansföretag. För att säkra att Nacka kommun har tillräckligt med anordnare för att kunna tillgodose medborgarnas behov är det viktigt att nå ut med information till samtliga anordnare kring vilken form av konkurrensutsättning Nacka kommun väljer för insatsen och kring de

auktorisationsvillkor som gäller för kundvalssystemet. Idag sker vanligtvis samverkan mellan enmansföretagare för att kunna tillgodose familjers behov av två behandlare varför detta behov bedöms kunna tillgodoses.

För att möjliggöra ett välfungerande kundval behöver regleringen av behandlingstid tas bort i de specifika auktorisationsvillkoren. Behandlingstid bör regleras inom ramen för den enskildes biståndsbeslut. Även myndighetens kunskap om rollen som vägledare inom kundvalssystemet behöver stärkas.

Ekonomiska konsekvenser

Att begränsa konkurrensutsättningen för insatsen familjebehandling till enbart kundval kommer att innebära lägre kostnader totalt sett eftersom kostnaden för insatsen inom kundvalen oftast är lägre än kostnaden för insatser inom ramupphandlad verksamhet. Förutsättningen för detta resonemang är att det totala antalet beviljade timmar för familjebehandling ligger på samma nivå som idag. Ingen förändring föreslås när det gäller checkbeloppet.

Konsekvenser för barn

Alla barn har rätt till en trygg uppväxt. Kommunens socialnämnd är ytterst ansvarig för att barn får stöd och skydd om de riskerar en ogynnsam utveckling. Familjebehandling är en av de vanligaste beviljade insatserna inom barn och familjeenheten i Nacka kommun. Det är viktigt att Nacka kommun kan erbjuda medborgarna en mångfald av anordnare med olika kompetenser som kan möta barnens och familjernas olika behov.

Bilagor

1. Förslag till reviderade specifika auktorisationsvillkor för familjebehandling

Caroline Andreasson
Enhetschef
Barn och familjeenheten

Åsa Dyckner
Planerare/utvecklare
Barn och familjeenheten